חלק ראשון : הרקע העיוני- תפיסתי של המקדש

פרק שני :קדושה.

משמעות המושג קדושה קיבלה לאורך הזמן הטיות ושימושים שהפכו אותה לתערובת של מושגים, שחלקם הוא ההיפך הגמור מן המשמעות האמיתית.

אנו פוגשים אותה לראשונה בתנ"ך בבריאת היום השביעי : "ויברך אלוהים את יום השביעי ויקדש אותו", ובהמשך בשימושים שונים,

כמו התואר לבורא : "כי קדוש אני"

המטרה של עם ישראל : ואתם תהיו ממלכת כהנים וגוי קדוש"

הדרישה מעם ישראל : "קדושים תהיו"

ההגדרה של מרחב השכינה : "ועשו לי מקדש"

ההגדרה של המקום שבו הונח ארון הברית : קודש הקודשים

ההגדרה של הכהנים : קדושים יהיו לאלוהיהם... והיו קודש

היחס של העם אל הכהנים : וקדשתו, כי את לחם אלוהיך הוא מקריב

ההגדרה של זמנים מיוחדים : זכור את יום השבת לקדשו, קידוש החודש, מקדש ישראל והזמנים וכד'.

פעולות של הקדשה : קדש לי כל בכור, להקדיש חפץ, אדם, זמן, מרחב, וכד'.

הקדשה - בלשון העברית, היא הבדלה.

דהיינו להבדיל ולייחד משהו לצורך מסויים ספציפי. (כמו להקדיש זמן, לקדש אשה, מרחב מקודש, שמשמעותם לייחד משהו ולהבדיל אותו מהאחר, לצורך מסויים) קדוש הוא משהו נבדל. (כמו כהן שנקרא קדוש, היות והוא נבדל משאר האנשים ומוקדש לעבודה מיוחדת ספציפית.) ולכן, 'קדושה' - היא ההגדרה ל**כוח המבדיל** בין דבר לדבר והופך את הדבר ל'קדוש' יותר. דהיינו מובדל יותר.

אלא שעדיין נדרשת הבהרה מהי הבדלה סתמית בין שני דברים, ומה באה להוסיף ההבדלה המיוחדת שמוגדרת על ידי המונח "קדושה". לכן, נוסיף ונדייק, שהמונח קדושה בא לבטא הבדלה, או נבדלות שיש בה מאפיינים של שינוי והבדלה מהותיים ולא מקריים.

נוכל להבחין בזה בצורה פשוטה בדרגות הקיום בטבע. (בהתאם לחלוקה הדרגתית של דומם, צומח, חי, מדבר) לדוגמא - ניקח לדוגמא את ההבדל שיש בין דרגת החי לדרגת הצומח.

הצומח, מוצא את מזונו מכוח האדמה, האויר, האור, והמים. כולם מצויים לו, מבלי שהוא פועל פעולה פנימית ליצור או להשיג אותם.

תנאי המחיה והקיום שלו, אינם פועלים מכוחו, אלא פועלים עליו. בהתאם לשינויי האקלים ואיזור הגידול, גודלים צמחים שונים, ומתפתחים. השינויים בין הצמחים, לא קשורים לכשרון פנימי של מציאת מזון. אלא להיפך. הכשרון היחיד של צמח הוא להשתמש בכוחות שפועלים עליו, ובהתאם לכוחו להצמיח את עצמו.

לכן, במובן זה, אי אפשר לומר שיש הבדל מהותי בין צמח לצמח, היות ועקרון צורת החיים שלהם זהה. ההבדלים בין הצמחים, הם מקריים, בהתאם לתנאי המחיה שלהם, אך שווים באופיים.

לעומת זאת, בעלי חיים, הריהם שונים בעקרון צורת החיים שלהם באופן מהותי. היות והדרך שבה הם ניזונים ומקיימים את צורת החיים שלהם, תלויה גם בכשרון נוסף של כוח חיים פנימי שנוסף להם, ומאפשר לו לנוע, מה שהופך את מציאות חייו לתלויה במימוש הכשרון הזה.

ההישרדות הטבעית של כל בעל חי בטבע, מתאפשרת אך ורק הודות (ובהתאם) ליכולת של אותו בעל חי למצוא את מזונו.

היכולת של כל בעל חי למצוא את מזונו בטבע, מבוססת על 'טכניקה' כלשהי, אשר מאפשרת לו לנצל את יכולת הצפיה שלו בבעל חי אחר (או בצמחים כמובן, שזה מובן מאליו), ואת היכולת לזהות את הדפוס האוטומטי של אותו בעל חי. היכולת הזו, היא זו שמקנה לו את היתרון על פני בעל החיים האחר, והיא זו שמאפשרת לו לנצל את היתרון שלו מול החולשה (שהיא דפוס אוטומטי בלתי נשלט, היות והוא לא מודע או מכוון) של הנטרף, ולהשתמש באותו בעל חי למחייתו והישרדותו.

כוח נוסף זה, שלצורך העניין נקרא לו 'כוח החי' (כוח שבא לידי ביטוי למשל ביכולת תנועה עצמית, בכשרון תכנון וביצוע של הזנה עצמית) , מצביע על הבדלה שיש בה מהות שונה ונבדלת, בין מהות מין הצומח למהות של מין החי, כוח זה מקנה עליונות למהות הזו של המין החי, על פני המהות של המין הצומח הנחות ממנו. נוכל גם להבחין שישנה היררכיה מסודרת ומובנית בין הכוחות השונים והנבדלים שמהווים ביטוי לשלבי התפתחות מדורגים, שהיא כעין שרשרת מזון או פירמידה, שכל שלב התפתחותי נמוך יותר מזין את השלב מעליו, והוא מהווה את המצע שעל גביו מתפתחת צורת החיים שמעליו.

ישנו מאפיין נוסף בהגדרת הקדושה, זו שמאפיינת את ההיררכיה של כוחות בטבע. כל כוח נוסף שהופך להבדלה מהותית, מתפתח תמיד במקביל להתפתחות כוח מודעות, או בלשון אחר : התפתחות כשרון צפיה והתבוננות משוכללים יותר, ובכך הוא הופך את בעליו לשליט, בעל עליונות על הכוח שתחתיו, שנחסר ממנו הכוח הזה. לכן בעלי החיים, הינם בעלי עליונות מוחלטת על עולם הצומח, שאין בו את היכולת הזו.

מכאן אנו יכולים להמשיך את ההתבוננות, לגבי היחס בין בעלי החיים למין האנושי.

הכוח שנוסף לאדם הוא החשיבה. היא מאפשרת לו עליונות שהופכת אותו לשונה מהותית מבעלי החיים. כוח החשיבה על כל מרכיביו (למידה, דיבור, כתיבת הידע והעברתו מדור לדור וכד'} של המין האנושי, הוא כוח שמאפשר לו לשלוט בכל בעלי החיים שבטבע, היות ויש לו יכולת לצפות לא רק בדפוס של בעל חיים ספציפי, אלא של כל בעלי החיים באשר הם, אשר לכל אחד מהם, ישנו דפוס אוטומטי, אשר מציב אותו במצב של חולשה, מצב של ניצוד, בידי האדם, בידי המין האנושי.

בכוח החשיבה האנושי, מתקיימים כל מאפייני הגדרת ההבדלה המקודשת (זו המצביעה על הבדל מהותי, זו אשר מסמנת כוח נבדל עליון שאינו קיים ברמת החיים שתחתיו) :

הוא כוח ספציפי מובחן, נבדל שאין לבעלי החיים.

הוא מאופיין ביכולת למידה והתבוננות משוכללים יותר.

הוא מאפשר עליונות מעשית, של שליטה על פני הצורות תחתיו.

הוא ניזון מצורות החיים שתחתיו, והם המצע לקיומו והתפתחותו.

להבדלה מסוג זה אנו קוראים קדושה.

לכן נוכל להגדיר את כוח החשיבה האנושי, ביחס לשאר כוחות הקיום של צורות החיים בטבע – ככוח נבדל מהותית, ולכן – 'מקודש'.

ומכאן, נמשיך אל השלב האחרון בהתבוננות על נושא הקדושה, ולמקור של השימוש במונח 'קדושה' בתוך המין האנושי עצמו.

נוכל כבר להבין מראש, שהקדושה האנושית, מצביעה על כוח אשר הופך אדם לנבדל באופן מהותי מאדם אחר, באותו יחס שבו כוח החשיבה הופך את האדם לנבדל מן החי.

אם נחפש בתודעה האנושית את הכוח שיש בו את המאפיינים של כוח שהופך מהות לנבדלת, כפי שפורט לעיל, נמצא את הכוח של התפיסה המודעת, ככוח שעונה על כל התנאים שמהם בנויים ההבדלים המהותיים בין דרגות הקיום שבטבע.

כוח המודעות של המין האנושי. הוא כוח הצפיה וההתבוננות במנגנוני תבניות החשיבה, ודפוסי התגובה האוטומטיים של מערכת התודעה האנושית.

כוח זה, הוא כשרון אפשרי למימוש על ידי כל תודעה אנושית, והוא מאפשר לה יכולות שהופכות אותה מתודעה חושבת – מותנה, לתודעה חושבת – חופשיה. יכולת ניהול מערכת החשיבה, הרגשות והתגובות של התודעה האנושית, בהתאם לבחירה חופשית המודעת לכל המרכיבים המניעים אותה, הופכת את בעליה לנבדל באופן מהותי מן האחר שאין בידו יכולת שכזו.

כשם שההבדלה בין הצומח והחי, טמונה ביכולת המין החי לקיים צורת חיים שנוצרת מתוך כוח פנימי עצמי, של רוח חיים, ולא מתוך כוחות חיצוניים שפועלים עליו כמו מין הצומח, וכשם שההבדלה בין המין החי למין האדם טמונה ביכולת המין האנושי לקיים צורת חיים מתוך כוח פנימי עצמי של חשיבה ולא מתוך כוחות חיצוניים שפועלים עליו באופן אינסטקטיבי כפוי כמו מין החי, כך ההבדלה במין האדם עצמו טמונה ביכולת האדם המודע לקיים צורת חיים שנוצרת מתוך כוח פנימי עצמי של בחירה מודעת של מחשבותיו רגשותיו ותגובותיו, ולא מתוך כוחות חיצוניים שמפעילים אותו באופן אינסטקטיבי כפוי כמו אצל האדם החושב אך לא מודע.

הכוח המודע נחשב נבדל (ולכן 'קדוש' יותר) גם ביחס ל'כוח החושב'', שהוא הכוח שמאפשר לאדם את העליונות על סביבתו באמצעות יכולת התכנון והחשיבה המשוכללים שלו , אך היות והמניעים של הכוח החושב, אינם מודעים, לכן, פעולות של הכוח – החושב – הבלתי - מודע - למניעיו, נחשבות מקודשות פחות ביחס לפעולות שנעשות מתוך הכוח המודע שכולל את המודעות למניעי הפעולה.

לאור ההתבוננות הזו, נוכל לסכם כך :

הקדושה היא המודעות. (היות והיא הכוח הנבדל העליון של האדם שמאפשר לו קיום של צורת חיים שונה מהותית, כפי ההגדרה המובחנת שאיתה מתבצעת החלוקה הטבעית של דרגות הקיום בטבע)

הקדוש הוא המודע.

ההתקדשות היא הפעולה המעוררת או מחזקת את המודעות.

המודעות, מאפשרת את האבחנה ואת ההגדרה של כל פעולה, האם היא פעולה שנוצרה מתוך כוח חשיבה הפועל מתוך התניה לא מודעת, או פעולה שיש מאחוריה כוונה מודעת.

לכן, 'פעולה מקודשת' - משמעותה פעולה מתוך כוונה אשר יש מודעות שלמה לכל המניעים והגורמים שיצרו אותה והיא מאופיינת בכך שהיא בחירית לחלוטין.

היא 'מקודשת' היות והיא פעולה הקשורה לחלק המקודש של תודעת האדם, שהוא יכולת הפעולה שלו מתוך מודעות, להבדיל מיכולת הפעולה שלו מתוך מניע מחשבתי – הישרדותי - אוטומטי,-חסר מודעות.. (מכאן נוצרו מטבעות לשון של מרחב מקודש, זמן מקודש, מקום מקודש, שמשמעותם, עניין שנעשה מתוך כוונה לתכלית מסויימת, אך כמובן, 'קדושת' השם מוצדקת במלואה רק כאשר היא אכן כזו, ומביאה לידי ביטוי את הכוח המודע המקודש של האדם ולא להיפך..)

להבדיל מהפעולות האוטומטיות (גם אם נעשות מתוך מחשבה, אך היא מחשבה שאין בה מודעות לכוונה שמניעה אותה) שהכוח שלהן בתודעה הוא 'פחות מקודש', במובן של פעולה שיש בה היבטים לא מודעים ולא מכוונים.

ככל שהפעולה נובעת ממקום מודע יותר, גם ברמת המניע, (דהיינו, מה המניע של הכוונה הקרובה, ומה מניע את המניע הזה וכן הלאה), הריהי מקודשת יותר ומחזקת בהתאמה את הכוח המודע של האדם. כוחו המקודש. הכוח שנובע ממהותו הפנימית המקודשת (הנבדלת מהותית), שאין אותה לשאר היצורים שבטבע. הוא גם הכוח, שמתחזק וגדל ככל שמשתמשים בו במודע, עוד ועוד.

כוח זה הוא המהות העמוקה של האדם שנקראת 'צלם אלוהים' היות והוא כוח תפיסה אנושי, שיש בו דמיון לתפיסה האלוהית (שהיא תפיסה של מודעות שלמה ומלאה לכל הקיים, כמו שהתברר בפרק א), והוא הכוח, איתו יכול האדם להפסיק את הסבל האנושי, ולחיות חיי גן עדן, רווחה, שלווה שלום והרמוניה. בינו לבין עצמו, בינו לבין סביבתו.

האדם הוא שהופך משהו ל'קדוש'. האדם הוא שהופך את החיים ל'קדושים'. האדם הוא שהופך את התודעה האנושית למקודשת.

ביד האדם להתקדש, (היינו לחיות באופן נבדל מחיי אנוש רגילים בלתי מודעים) על ידי כוחו המודע, (שהוא ה'כוח הקדוש' היינו הנבדל, והוא גם 'הכוח המקדש' היינו הכוח היוצר על ידי השימוש בו את הקדושה - הנבדלות)

הערות וראשי פרקים :

קדושים תהיו. מודעים תהיו. ממלכת כהנים וגוי קדוש. עם שמפיץ את בשורת הכוח המודע האנושי לאנושות, ומלמד את חוקיו, ואת חוקי החיים החברתיים בהתאם אליו.

ויבדל אלוהים בין האור ובין החושך.

ההבדלה הבסיסית.

ויאמר אלוהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. בכל הבדלה, יש רקע שעל גביו מתרחשת ההבדלה וביחס אליו.

מים עליונים ותחתונים.

צלם אלוהים. התפיסה המקודשת העליונה, שהיא המודעות, המיוצגת על ידי כוח המודע של האדם.
רמב"ם מורה נבוכים חלק א' פרקים א' ב'

קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות. שלושת הבדלות המהות.